

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»**

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНИХ НАУК І СОЦІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітній рівень – бакалавр

на тему:

**«ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ЗІ
ЗМЕНШЕННЯ РИЗИКІВ (DE-RISKING) У ВІДНОСИНАХ ІЗ КИТАЄМ»**

Виконав:

студент 4 року навчання

спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»

Мосін Прохор Володимирович

Керівник

Єфремов Дмитро Петрович

кандидат економічних наук

доцент кафедри міжнародних відносин

КИЇВ 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ЗІ ЗМЕНШЕННЯ РИЗИКІВ У ВІДНОСИНАХ ІЗ КИТАЄМ	7
1.1. Теорія сек'юритизації у інтерпретації загроз та ризиків двосторонніх відносин між країнами.....	7
1.2. Метод дискурс-аналізу як інструмент вивчення процесів сек'юритизації ризиків ЄС щодо Китаю.....	15
1.3. Процес формування зовнішньополітичної доктрини Європейського Союзу щодо Китаю у 2013 – 2023 роках.....	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДИСКУРСУ ПРОВІДНИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ АКТОРІВ ЩОДО ЗАГРОЗ ТА РИЗИКІВ У ВІДНОСИНАХ ІЗ КИТАЄМ	25
2.1. Ініціювання “De-risking”-дискурсу Президенткою Європейської Комісії Урсулою фон дер Ляєн.....	26
2.2. Офіційний німецький сек'юритизаційний дискурс у відносинах із Китаєм у промові Олафа Шольца.....	31
2.3. Дискурс французьких інтересів у рамках стратегії зменшення ризиків ЄС щодо Китаю.....	36
2.4. Варіативність підходів європейських лідерів до взаємодії з Китаєм: аналіз подібностей та контрастів.....	39
ВИСНОВКИ	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	48
АНОТАЦІЯ	52

ВСТУП

Європейський Союз і Китай є тими двома міжнародними акторами, до відносин яких прикуто чи не найбільше уваги серед дослідників у сфері міжнародних відносин. Без сумніву, вони є двома провідними гравцями на поточній міжнародній арені. Відносини між Європейським Союзом та Китаєм останні десятиліття завжди залишалися складними, попри той факт, що від самого початку 21 століття ці два актори стали другими після США в світі економічними партнерами за обсягами міжнародної торгівлі (Michalski & Pan, 2015, 10-11). У 2010-х роках Європейський Союз мав складні та неоднозначні відносини з Китаєм, що включали інтенсивне економічне співробітництво та конкуренцію, співпрацю в боротьбі зі зміною клімату, занепокоєння щодо прав людини, а також суперечності в питаннях кібербезпеки та геополітики. ЄС прагнув балансувати між економічними інтересами та захистом демократичних цінностей, що часто створювало напруженість у взаєминах з Китаєм. Спільний ринок Європейського Союзу став надважливим для збуту китайських товарів, а взаємні інвестиції зростали щороку (Michalski & Pan, 2015, 10-11).

Незважаючи на стрімко зростаючу економічну взаємозалежність і прискорення росту міжнародної торгівлі межі ЄС та Китаєм, їхні відносини відповідно до Michalski & Pan (2015) можна назвати комплексом як із багатьма проявами надважливого партнерства й спільної залученості, так і з кардинальної іншості у низці глобальних питань, навіть із ознаками точкової конфронтації. Тому не дивно, що відносини між ЄС та Китаєм коливаються між ефективною співпрацею, з одного боку, та значними труднощами та постійними конфліктами, з іншого. Приклади співпраці між ЄС та Китаєм включають активну торгівлю та інвестиції, а також спільні зусилля в боротьбі зі зміною клімату. Серед конфліктів варто згадати занепокоєння ЄС щодо порушення прав людини в Китаї, торговельні дисбаланси, обмеження доступу європейських компаній до китайського ринку та питання кібербезпеки, пов'язані з китайськими технологічними компаніями. Майбутнє відносин між ЄС і Китаєм є невизначеним і на нього сильно впливають

ширші гео економічні та геополітичні події в епоху постійної зміни міжнародного середовища. Зважаючи на це дослідження є **актуальним**.

Відносини між Китаєм та Європейським Союзом перебувають у складному становищі через кілька ключових факторів. По-перше, існує значна асиметрія у доступі до ринків: європейські інвестори стикаються з численними регуляторними обмеженнями та бюрократичними бар'єрами в Китаї, особливо в секторах сільського господарства та послуг, тоді як китайські компанії користуються ширшим доступом до європейських ринків. По-друге, торгівельна та інвестиційна угода між ЄС та Китаєм (CAI) 2020 року викликала суперечки серед країн-членів ЄС через побоювання щодо політичних ризиків та економічних наслідків. По-третє, європейські компанії стурбовані посиленням американсько-китайської торговельної війни, що змушує переосмислювати їхні інвестиційні стратегії в КНР (Єфремов, 2021). Ці фактори ускладнюють взаємодію та посилюють напруженість у відносинах між сторонами. Китай, який з кожним роком стає все більшою глобальною економічною силою, активно розширює свої впливові зони і просуває свої інтереси на світовій арені. Цей процес відбувається на тлі загострення геополітичних конфліктів та зростаючої конкуренції між світовими супердержавами. У зв'язку з цим, Європейський Союз змушений переглянути свій підхід до зменшення ризиків, пов'язаних із цим динамічним партнерством. Суттєві зміни в геополітичній картині світу, а також зростаюча економічна взаємозалежність створюють необхідність у вивченні нового підходу ЄС до Китаю, що має на меті зменшити ризики з боку Китаю у цих двосторонніх відносинах – у цьому полягає **проблематика** цієї роботи.

Це дослідження заглиблюється в складний процес того, як Європейський Союз формулює та адаптує свою політику щодо Китаю на тлі політико-економічних та безпекових змін у відносинах між цими двома акторами. Використовуючи теорію сек'юритизації Бузана як теоретичну основу для аналізу динаміки дискурсу навколо формування нової стратегії зниження ризиків ЄС щодо Китаю, це дослідження зосереджується на мовленні та наративах впливових європейських

політичних діячів, таких як Урсула фон дер Ляєн, Олаф Шольц і Емманюель Макрон.

Теорія сек'юритизації Баррі Бузана відкриває призму, через яку можна зрозуміти, як певні питання, які традиційно розглядаються як небезпекі, конструюються як екзистенційні загрози, що вимагають екстраординарних заходів та зміни політики. Застосовуючи цю структуру, у цьому дослідженні з'ясовується як лідери ЄС використовують мовленнєві практики для сек'юритизації відносин між ЄС і Китаєм, тим самим аргументуючи прийняття стратегії зменшення ризиків (De-risking), спрямованих на захист європейських інтересів. Завдяки дискурсивному аналізу промов, політичних заяв та офіційних повідомлень це дослідження аналізує дискурсивні механізми, за допомогою яких європейські лідери формулюють проблеми, пов'язані з Китаєм, у термінах безпеки, економічної вразливості та нормативних проблем.

Об'єкт дослідження – політико-економічний дискурс у підході ЄС щодо Китаю.

Предмет дослідження – дискурсивні практики провідних європейських політичних акторів щодо сек'юритизації ризиків у відносинах з Китаєм.

Мета – Встановити інтерпретацію ризиків у дискурсі підходу ЄС щодо Китаю та їхній вплив на конструювання політики.

Дослідницьке питання - Як уявлення політичних лідерів ЄС про ризики у відносинах з Китаєм обумовлює вибір варіантів європейської зовнішньої безпекової політики?

Завдання:

1. Обґрунтувати вибір теоретичної рамки дослідження стратегії зниження ризиків.
2. Узагальнити характерні підходи до проведення дискурс-аналізу та визначити оптимальний вид дискурс-аналізу для дослідження стратегії зменшення ризиків (de-risking) ЄС щодо Китаю.

3. Описати хронологію формування зовнішньополітичної доктрини Європейського Союзу щодо Китаю
4. Визначити сек'юритизаційні ініціативи Урсули фон дер Ляєн зі зміни підходу ЄС щодо Китаю
5. Систематизувати офіційний сек'юритизаційний дискурс Німеччини щодо КНР
6. З'ясувати французькі інтереси у рамках стратегії зменшення ризиків ЄС щодо Китаю
7. Визначити подібності та контрасти в інтерпретаціях ризиків у підходах Урсули фон дер Ляєн, Олафа Шольца та Емманюеля Макрона до Китаю.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ЗІ ЗМЕНШЕННЯ РИЗИКІВ У ВІДНОСИНАХ ІЗ КИТАЄМ

У першому розділі цієї роботи розглядаються основні теоретичні підходи та методологічні інструменти, що використовуються для аналізу та розробки стратегій ЄС у контексті взаємодії з Китаєм. Увага приділяється різним теоріям міжнародних відносин, що дозволяють комплексно оцінити чинники та умови, які впливають на формування стратегічних рішень щодо політики ЄС на Далекосхідному напрямку. Обирається теоретична рамка дослідження. Узагальнюються підходи до проведення критичного аналізу дискурсу для ідентифікації як традиційних, так і нових викликів та ризиків, що виникають у політичних, економічних та соціальних сферах відносин між Європейським Союзом і Китаєм.

1.1. Теорія сек'юритизації у інтерпретації загроз та ризиків двосторонніх відносин між країнами

Політичний інструменталізм. У питаннях реакції на безпекові виклики першочергову роль на себе беруть політичні інституції, діяльність яких ми розглядаємо через теорію політичного інструменталізму. Такі системні реалісти як Генрі Кіссіджер та Кеннет Волтц стверджують, що політичні інститути служать просто інструментами, призначеними для реалізації визначених політичними лідерами шляхів розвитку. Ефективність цих інституцій та їхньої структури полягає в їхній здатності сприяти імплементації визначених норм і цілей. У рамках інструменталістського міркування легітимність політичних дій залежить від досягнення заздалегідь визначених політичних цілей та цінностей (Brinkmann, 2019).

Виходячи з методологічної точки зору Джона Дьюї в епістемології, який розглядає концепції та теорії як інструменти, які цінуються за їхню здатність передбачати й ефективно пояснювати явища, політичний інструменталізм у міжнародних відносинах тісно пов'язаний із прагматизмом і думкою Макіавеллі, розглядаючи політику як засіб для досягнення мети. Макіавеллізм у цьому контексті, наголошує на прагматичному використанні політичної влади та маніпуляції для досягнення бажаних політичних результатів, не обов'язково зв'язуючись моральними чи етичними міркуваннями. Ця перспектива розглядає політичні дії як служіння інтересам правителя або держави. У розробці державної політики інструменталізм дотримується прагматичного підходу, навмисно формулюючи суспільні проблеми та рішення для досягнення бажаних суспільних результатів (Hamelin, 2010). Отже, основними елементами політичного інструменталізму є політичні інститути, які слугують інструментами реалізації порядку денного, що визначається політичними лідерами. Із метою аналізу зменшення ризиків у відносинах між Європейським Союзом та Китаєм із точки зору політичного інструменталізму варто взяти до уваги основні установи ЄС, такі як Європейська Комісія та Європейська Рада. Врахування політичних лідерів провідних європейських держав є також важливим, оскільки саме вони задають політичні цілі, зокрема для вищезазначених інституцій.

Неоліберальний інституціоналізм та концепт взаємозалежності. На противагу неореалістським теоріям, американські політологи Роберт Овен-Когейн та Джозеф С. Най у своїй роботі «*Power and Interdependence: World Politics in Transition*» (1977) теоретизують нову концепцію «складеної взаємозалежності» у парадигмі неоліберального інституціоналізму. Науковці, базуючись на ідеях класичного лібералізму у міжнародних відносинах, який у свою чергу базується на розвитку шляхом кооперації та економічній взаємодії, доводили, що після Другої світової війни особливої актуальності набирають міжнародні організації, об'єднання й кооперації.

Неоліберальна теорія у міжнародних відносинах ставить на меті так званий сталий розвиток, при цій концепції, має, як раз, забезпечуватись взаємозалежністю

(interdependence). Ідея полягає в тому, що при умові рівної економічної взаємозалежності держав, вірогідність війн і збройних конфліктів зменшується, бо для всіх міжнародних акторів відкриваються нові шляхи покращення власного добробуту шляхом інтенсифікації економічної взаємодії та поглиблення інтеграції країн між собою. Міжнародні організації виникають відповідно до потреб і вимог сучасної міжнародної системи. Після Другої світової війни зростає необхідність у співпраці між державами для вирішення різноманітних проблем, починаючи від економічних до політичних та соціальних. Ці організації надають платформу для спільної роботи, вирішення конфліктів та здійснення спільних проєктів. Залучення якомога більшої кількості акторів у такі об'єднання виявляється корисним для всіх учасників, сприяючи зниженню конфліктів та зміцненню міжнародного порядку (Paul, 2012, pp.107–132).

Принципи неоліберального інституціоналізму та концепт взаємозалежності можуть служити важливою основою для вивчення стратегії зменшення ризиків між Європейським Союзом та Китаєм. Зокрема, за умови глибокої економічної взаємозалежності між цими двома великими геополітичними акторами та ролі інституцій, що регулюють такі відносини. Натомість, недоліком цієї теорії у вивченні нової стратегії ЄС щодо КНР є її фіксація здебільшого на міжнародній торгівлі та спільному розвитку, і нехтуванням геополітичними амбіціями міжнародних акторів.

Теорія сталого миру та розвитку. Теорія сталого миру, що пов'язана насамперед з Джоном Полом Ледерахом, становить основу для розбудови миру, зосереджену на досягненні тривалого примирення в суспільстві (Lederach, 1997). Вона відзначає, що багато конфліктів виникають через внутрішні розбіжності на основі груп ідентичності, що призводить до глибоко вкоріненого розбрату. Ця теорія приділяє особливу увагу ролі «акторів середнього рівня» (Federer et al, 2019), які мають потенціал впливати на динаміку конфлікту як у вищих ешелонах, так і на нижчих рівнях, закладаючи таким чином основу для стійкого вирішення конфлікту за умови ефективної мобілізації учасників. Усунення глибинних причин вкоріненого конфлікту між акторами вимагає інноваційних підходів, які створюють

платформи для систематичного вирішення емоційних вимірів конфлікту. Крім того, ефективна координація в реалізації комплексних стратегій розбудови миру передбачає визнання необхідності безлічі ролей і різноманітних стратегій на різних рівнях.

Отже, теорія сталого миру та розвитку, має значний потенціал контексті дослідження стратегій зменшення ризиків, що стосуються відносин Європейського Союзу з Китаєм. Акцент на ролі "акторів середнього рівня", таких як Франція та Німеччина в структурі відносин ЄС-Китай, стає ключовим у збалансованому підході до вирішення конфліктів. Ці країни, які мають значний вплив у регіоні, можуть відіграти конструктивну роль у зменшенні напруги та сприяти стабільності у відносинах між ЄС і Китаєм, зважаючи на їхню провідну роль у формуванні політики ЄС загалом. Таке підходить вимагає уважного аналізу різноманітних політичних стратегій, а також розуміння соціальних та економічних факторів, що впливають на обидві сторони. Відтак, теорія сталого миру та розвитку може бути важливим інструментом для розробки стратегій зменшення ризиків у відносинах між ЄС та Китаєм.

Як і в теорії неоліберального інституціоналізму, у теорії сталого миру та розвитку бракує позанормативних факторів політичних та геополітичних амбіцій міжнародних гравців. Проте, застосування цієї теорії у контексті цього дослідження пояснює підхід власне акторів «середнього рівня» описаних вище, що є впливовими у заданні зовнішньої політики Європейського Союзу.

Багатополярність. Загальною тенденцією зовнішньополітичних концепцій Китаю останніх тридцяти років можна назвати протистояння як біполярності, так і однополярності світового ладу, що склалася після завершення Другої світової війни, та активно просував багатополярність світу як альтернативу двом згаданим моделям. Із розвитком своєї економіки, Китай збільшував свої амбіції на міжнародній арені. Розподіл матеріальних можливостей міжнародної системи служить основою для визначення полярності в міжнародних відносинах. На відміну від однополярності чи біполярності, які концентрують силу та вплив на міжнародній арені відповідно в одному або двох центрах, багатополярність — це

система, в якій сила розподіляється між трьома або більше акторами на арені. Найстабільніша міжнародна система вже давно є темою дискусій експертів із міжнародних відносин. *«У багатополлярному світі небезпеки розсіяні, обов'язки нечіткі, а визначення життєво важливих інтересів легко приховати»*, — стверджують такі структурні реалісти, як Кеннет Вальц (2010). Зокрема, у порівнянні з біполярністю система стає нестабільною через збільшення невизначеності та мінливих альянсів, які виникають із багатополлярністю. Арон Фрідберг (1993) резюмує позицію, кажучи, що *«багатополлярні системи є внутрішньо нестабільними, за інших рівних умов»*. Однак, у китайській міжнародній думці багатополлярність зазвичай обирається частіше на противагу однополярності чи біполярності. Окрім матеріальних можливостей, політичні рішення основних міжнародних гравців також впливають на полярність. Представники Комуністичної партії Китаю та китайські дипломати підтримують мультиполаризацію як більш «демократичний» підхід до міжнародних відносин і як противагу неконтрольованій однополярності США та гегемонії Заходу загалом, головним чином через їхню стурбованість через внутрішні та зовнішні політики самого Китаю (Deng, 2022).

Теорія сек'юритизації у рамках Копенгагенської школи. Політичні процеси, що відбувалися з другої половини 2010-их років у Європейському Союзі щодо Китаю, можна охарактеризувати за допомогою теорії сек'юритизації. Відчувши наростаючу загрозу з боку КНР у сферах економічної конкуренції, технологічної гонки та геополітики, занепокоєні політики Європейського Союзу почали ставити на порядок денний питання безпеки та зменшення відповідних викликів. Комплексно інтерпретувати подібне занепокоєння політичних діячів ЄС щодо загроз зі Сходу, можна спираючись на теорію сек'юритизації, яка була розроблена в 1990-х роках Копенгагенською школою, до складу якої входили Баррі Бузан, Оле Вевер і Яап де Вільде (Buzan et al., 1998). Згідно з Бузаном та Вейвером, сек'юритизація визначається як процес, у якому певний міжнародний актор ідентифікує загрозу в іншому і таким чином може обґрунтувати ці загрози, а потім

вдатися до виняткових несилкових заходів для їхнього усунення (Buzan and Waever, 2003).

“Collective securitisation requires that the actor in question acts on behalf of other empowered actors who themselves may have individual securitising imperatives. It entails aggregating these multiple securitisations and giving them authoritative articulation, and so is most obviously undertaken by formal international organisations.” (Sperling and Webber 2019, 236).

Теорія сек'юритизації Баррі Бузана пропонує інші підходи до безпеки, аніж традиційні реалістичні підходи, які розглядають безпеку виключно через призму військових загроз і державоцентричних перспектив і домінування *hard power*. Теорія сек'юритизації Баррі Бузана відрізняється від класичних реалістських безпекових теорій у міжнародних відносинах. Вона розглядає безпеку в широкому контексті, враховуючи різні аспекти, такі як економічна, екологічна, соціальна та політична безпека, поруч із військовими аспектами. Теорія сек'юритизації досліджує процеси ідентифікації загроз, які можуть стати об'єктом сприйняття як загрози безпеці і послужити причиною мобілізації ресурсів для їхнього усунення. Вона також підкреслює можливість вживання несилкових заходів для управління безпековими викликами, таких як дипломатичні, економічні та правові заходи, відмінно від класичних реалістських теорій, які частіше акцентують на військових загрозах та силових стратегіях. Ключовою ідеєю сек'юритизації є безпека як соціально сконструйованим поняттям, а не об'єктивною реальністю. Бузан стверджує (Buzan et al., 1998), що проблеми безпеки за своєю суттю не мають статусу сек'юритизації; замість цього вони представлені як такі через наративи, що висловлюють уповноважені політичні лідери. Під "статусом сек'юритизації" розуміється перетворення певної проблеми або питання на справжню загрозу безпеці, що вимагає негайного усунення. Бузан вказує, що проблеми безпеки самі по собі не мають статусу сек'юритизації, адже це лише потенційні загрози, які можуть бути розглянуті як справжні загрози лише через процес сек'юритизації. Тобто, сек'юритизація відбувається тоді, коли проблема або питання виявляються як екзистенційна загроза для певного референтного об'єкту, такого як держава,

спільнота або інша сутність, і стає предметом уваги політичних лідерів, які мобілізують ресурси для її усунення. Таким чином, статус сек'юритизації визначається перетворенням проблеми на справжню загрозу, яка потребує негайного та серйозного реагування. Сек'юритизація передбачає оформлення проблеми як екзистенційної загрози референтному об'єкту, у якості якого можуть виступати держава, спільнота або будь-яка інша сутність, яку суб'єкт сек'юритизації прагне захистити (Buzan et al., 1998).

Процес сек'юритизації розгортається в кілька етапів описано Баррі Бузаном та інш. у роботі «*Security: a new Framework for Analysis*» (1998). Першочергово, це визначення проблем та викликів, що потенційно впливають на безпеку. Ця дія вимагає залучення учасника сек'юритизації, який має легітимне політичне право визначати та оголошувати, що є загрозою. По-друге, суб'єкт сек'юритизації наводить аргументи, щоб переконати аудиторію, зазвичай внутрішню, таку як суспільство та політичні еліти, у тому, що необхідні негайні та зазвичай екстраординарні заходи для вирішення передбачуваної загрози. Це передбачає використання мови, наративів та дискурсу для формування сприйняття та створення відчуття терміновості та негайної необхідності. По-третє, аудиторія, до якої можуть входити політики, громадськість або міжнародні учасники, приймає сек'юритизацію та надає учаснику сек'юритизації повноваження вжити виняткових заходів для пом'якшення загрози.

Однією з сильних сторін теорії сек'юритизації Бузана є її застосовність до широкого кола питань безпеки, окрім традиційних військових загроз. Це дозволяє аналізувати нетрадиційні виклики безпеці, такі як проблеми навколишнього середовища, економічні кризи, прав людини або навіть проблеми ідентичності та культури. Це розширює розуміння безпеки, включаючи питання, які впливають на добробут людей і стабільність суспільства.

В контексті стратегії зменшення ризиків ЄС щодо Китаю, теорія сек'юритизації Баррі Бузана може використовуватися для розуміння та аналізу взаємодії між ЄС та Китаєм з погляду безпекових викликів. Наприклад, шляхом ідентифікації економічної конкуренції, технологічної гонки та геополітичних

ризиків як потенційних загроз, ЄС може сприймати та сек'юритизувати ці аспекти відносин з Китаєм. Це може призвести до розвитку та впровадження стратегій, спрямованих на зменшення цих ризиків, таких як політичний діалог, спільні ініціативи та торговельні угоди. Для досягнення цілей стратегії зменшення ризиків ЄС може використовувати не лише силові засоби, але й дипломатичні та економічні заходи, зокрема спрямовані на регулювання торговельних відносин, технологічну кооперацію та розвиток спільних ініціатив у сферах, які становлять загрозу для безпеки. При цьому важливо враховувати інтереси та позиції різних сторін, а також здійснювати консультації з партнерами та союзниками для спільного реагування на спільні виклики. Одним із ключових аспектів такої стратегії може бути сприяння розвитку взаємовигідних відносин між ЄС та Китаєм на основі взаємоповаги, взаємодопомоги та довіри. Це може сприяти стабільності та прогресу у відносинах між двома сторонами та зменшити ризики конфліктів та напруги. Крім того, важливо забезпечити відкритий та конструктивний діалог між ЄС та Китаєм, що сприятиме вирішенню потенційних конфліктів та спільним пошуком шляхів досягнення стабільності та безпеки в регіоні та глобально.

Обрання теорії сек'юритизації Баррі Бузана як теоретичної рамки для аналізу стратегій зменшення ризиків ЄС у відношенні до Китаю є обґрунтованим з огляду на її широкий підхід до безпеки, що враховує різні аспекти від економічних до соціальних, та наголос на несилових заходах, які є важливими в контексті складних та взаємозалежних відносин між суб'єктами. Крім того, підходить соціально сконструйоване розуміння безпеки, що враховує сприйняття загроз, і процес сек'юритизації як аналітичний інструмент, що допомагає розкрити, які конкретні проблеми стають предметом уваги політичних лідерів і які стратегії вони використовують для мобілізації ресурсів для їхнього усунення. Крізь теоретичну призму сек'юритизації Бузана у вивченні стратегії зниження ризиків ЄС щодо Китаю, ми отримуємо уявлення про соціальне конструювання загроз безпеці, роль дискурсу у формуванні сприйняття та наслідки для економічних відносин, дипломатії та політики безпеки між двома надважливими акторами на світовій

арені. Цей підхід дозволяє детально зрозуміти складну взаємодію між ЄС і Китаєм поза традиційними парадигмами безпеки.

1.2. Метод дискурс-аналізу як інструмент вивчення процесів сек'юритизації ЄС щодо Китаю

У контексті цього дослідження про нову стратегію Європейського Союзу щодо зменшення ризиків у відносинах із Китаєм, було обрано дискурс-аналіз через його здатність розкривати структуру, представлення та нетривіальне сприйняття проблем безпеки.

Аналіз дискурсу — це методологія, яка значною мірою спирається на соціальний конструктивізм, а також структуралізм і постструктуралізм. Ці ідеї містять як теоретичні, так і певні методологічні аспекти виконання дискурсивно-аналітичного дослідження (Phillips & Jorgensen, 2002).

По-перше, соціальний контакт створює і відтворює соціальну реальність. У межах дискурсу суб'єкти створюють значення, яке, у свою чергу, формує соціальну реальність. Дискурсивно-аналітичне дослідження має на меті дослідити, як формуються як і звичні, так і «девіантні» явища, проте він не має на меті пояснити структуру Всесвіту, а швидше показати, як виникають і створюються такі конструкції. Аналіз дискурсу також має окрему конкретну мету, яку можна визначити як деконструкцію істини та натуралізованих конструкцій (Phillips & Jorgensen, 2002).

По-друге, культурно-історична обумовленість знання є одним із основних положень соціального конструктивізму. У своєму визначенні дискурсу в рамках соціального конструктивізму Вів'єн Берр стверджує, що дискурс — це сукупність тверджень, історій, метафор, нарративів, репрезентацій і значень, які разом складають певний опис подій, що відбуваються. Враховуючи, що кожна подія, об'єкт і суб'єкт події постійно зустрічаються в багатьох репрезентаціях, важливо визнати, що дискурси існують у множині, слугуючи «різними способами репрезентації світу» (Burr, 1995, 32).

Досліджуючи мову, наративи та дискурсивні практики, які використовують учасники ЄС, аналіз дискурсу з'ясовує способи, за допомогою яких Китай розглядається як загроза безпеці й одночасно як партнер. Крім того, цей підхід дозволяє ідентифікувати динаміку влади в ЄС, виявляючи, які актори впливають на дискурс і чії точки зору домінують. Відтак, спираючись на теоретичну рамку теоретичну рамку цього дослідження, сек'юритизація та аналіз дискурсу взаємопов'язані в дослідженні того, як мова формує сприйняття загроз безпеці та здійснення влади в політичному дискурсі. Концепція Бузана підкреслює процес, за допомогою якого політичні актори конструюють певні питання як проблеми безпеки, наголошуючи на ролі мови в оформленні цих питань як екзистенційних загроз, які вимагають надзвичайних заходів (Buzan et al., 1998). Так само аналіз дискурсу заглиблюється в конструювання, поширення та легітимізацію цих дискурсів безпеки, розкриваючи динаміку влади та суспільні норми. Обидва підходи визнають контекстну природу конструкцій безпеки, враховуючи історичні, культурні та політичні фактори. Крім того, вони підкреслюють нормативні наслідки сек'юритизації для демократичного управління, громадянських свобод і міжнародних відносин (Ayđın-Düzgıt, 2014). Разом ці перспективи забезпечують всебічне розуміння того, як проблеми безпеки будуються, оскаржуються та вирішуються, що пояснює взаємодію між мовою, владою та суспільством у сфері політики безпеки.

Отже, аналіз дискурсу що дає змогу зрозуміти, як історичні, політичні та соціальні фактори формують сек'юритизаційний наратив ЄС щодо Китаю. Крім того, аналіз дискурсу дає змогу з'ясувати, як дискурс безпеки перетворюється на політичні дії, допомагаючи зрозуміти зв'язки між мовою, сприйняттям і результатами політики. Такий підхід враховує лінгвістичні, риторичні та комунікативні аспекти, що дозволяє дослідити вплив стратегії сек'юритизації на Китай. Крім того, аналіз дискурсу сприяє критичному розгляду основних припущень, упереджень, уставлених норм та ідеологій вбудованих у дискурс ЄС.

Теорія сек'юритизації, розроблена Бузаном та його колегами (Buzan et al., 1998), досліджує, як певні проблеми конструюються як загрози безпеці через

мовленнєві дії політичних еліт. Хоча теорія в основному зосереджується на самому процесі сек'юритизації, а не на лінгвістичному аналізі, вона за своєю суттю включає аналіз дискурсу. Зокрема, теорія сек'юритизації наголошує на ролі мови та комунікації у формулюванні проблем як екзистенційних загроз, що вимагають екстраординарних заходів (Holzscheiter, 2013).

Баррі Бузан розглядає дискурс як засіб, за допомогою якого політичні актори конструюють і передають ідею про те, що конкретна проблема становить екзистенційну загрозу для спільноти чи держави. Це передбачає стратегічне використання мови, щоб переконати певну цільову аудиторію в терміновій необхідності вжити заходів, що виходять за межі звичайних політичних процедур. Дискурс, з точки зору Бузана, охоплює не лише те, що сказано, але також і те, хто це говорить, як це сказано та кому це адресовано. Авторитет і довіра до суб'єктів сек'юритизації разом із резонансом їх дискурсу в суспільстві є вирішальними факторами, які визначають, чи стане питання сек'юритизованим (Buzan and Waever, 2003). Крім того, Бузан наголошує на перформативному аспекті дискурсу в сек'юритизації. Коли політичні актори успішно охороняють проблему через дискурс, вони перетворюють її зі звичайної політичної справи на таку, що виправдовує надзвичайні заходи, такі як надзвичайні повноваження чи військове втручання. Таким чином, дискурс не лише відображає проблеми безпеки, але й активно конструює та формує реалії безпеки (Buzan and Waever, 2003).

Підводячи підсумок, можна сказати, що інтерпретація дискурсу Баррі Бузаном зосереджена на його ролі в процесі сек'юритизації, підкреслюючи, як мова використовується для конструювання, комунікації та легітимізації загроз безпеці, зрештою впливаючи на прийняття політичних рішень і політичні реакції.

Важливо розглянути як інші науковці, що досліджували сек'юритизацію застосовують аналіз дискурсу. Оле Вейвер, як один із укладачів теорії сек'юритизації Копенгагенської школи, широко застосовував дискурсивний аналіз, щоб дослідити, як проблеми безпеки конструюються та оформляються в різних контекстах. Його роботи зробили значний внесок у розуміння того, як мова та комунікація формують дискурси безпеки, зокрема у розробці «*Speech Act Theory*»,

що є логічний і послідовним доповненням теорії сек'юритизації. Загалом, включення Вейвером теорії мовленнєвих дій у теорію сек'юритизації забезпечує розуміння того, як мова та комунікація використовуються для створення загроз безпеці, легітимізації політичних дій та формування дискурсу та практики безпеки. Його робота підкреслює силу дії мовленнєвих актів у царині політики безпеки (Waever, 2015).

Проте, ми бачимо певну різницю у підходах Баррі Бузана та Оле Вейвера до дискурсивного аналізу. Між теорією мовленнєвих актів Оле Вейвера та теорією сек'юритизації Баррі Бузана відмінність полягає насамперед у їхніх відповідних трактуваннях мови в контексті досліджень безпеки. Теорія мовленнєвих актів Вейвера глибоко досліджує перформативну природу мови, наголошуючи на тому, як висловлювання чи мовленнєві акти мають силу трансформувати соціальну реальність. У цій структурі мова розглядається як інструмент, яким володіють суб'єкти сек'юритизації не лише для опису загроз безпеці, але й для їх активного конструювання за допомогою переконливого дискурсу. Основна увага зосереджена на лінгвістичних механізмах, за допомогою яких певні проблеми висвітлюються як проблеми безпеки, змушуючи аудиторію визнати необхідність вжиття надзвичайних заходів (Waever, 2015). Навпаки, теорія сек'юритизації Бузана визнає значення мови, але поміщає її в ширші рамки, що охоплюють політичний, соціальний та інституційний виміри. У той час як мова визнається ключовим елементом у процесі сек'юритизації, теорія сек'юритизації виходить за межі лінгвістичного аналізу, щоб дослідити ширший контекст, у якому створюються та розглядаються питання безпеки. Це включає розгляд повноважень суб'єктів сек'юритизації, роль дискурсу у формуванні сприйняття загроз безпеці та суспільну динаміку, яка впливає на прийняття чи відмову від сек'юритизаційних кроків. Таким чином, хоча обидві теорії визнають важливість мови в розробці проблем безпеки, теорія мовленнєвого акту Вейвера пропонує більш цілеспрямований аналіз перформативних аспектів мови, тоді як теорія сек'юритизації Бузана забезпечує ширшу основу для розуміння ролі мови в політичних і соціальні контексти безпеки (Buzan et al., 1998).

Ключові кроки у проведенні критичного аналізу дискурсу в контексті дослідження стратегії зменшення ризиків ЄС у відносинах із Китаєм. Завдяки своїм складним лінгвістичним і аргументативним інструментам критичний дискурс-аналіз може запропонувати методичний підхід до дослідження дискурсів зовнішньої політики ЄС. Методологія аналізу дискурсу нашого дослідження специфікована за роботою політологині-міжнародці Сенемі Айдин-Дюзгіті «*Critical discourse analysis in analysing European Union foreign policy: Prospects and challenges*» (2014). У цій статті досліджуються можливості критичного аналізу дискурсу для вивчення зовнішньої політики ЄС із використанням праці Баррі Бузана про теорію сек'юритизації, що обрано теоретичною рамкою нашого дослідження. Отже, визначаємо такий порядок критичного аналізу дискурсу для дослідження стратегії зменшення ризиків Європейського Союзу щодо відносин із Китаєм:

1. **Визначення ключових мовленнєвих практик щодо «de-risking»**, що включає вибір та аналіз офіційних документів, промов, політичних заяв, звітів у ЗМІ та інших текстів, пов'язаних із відносинами ЄС із Китаєм, які наголошують на ризиках та загрозах у відносинах із КНР та закликають до дій із їхнього зменшення

2. **Деконструкція дискурсів**, або ж вивчення мови, риторики та наративів, які використовуються для зображення Китаю як загрози безпеці. Це передбачає виявлення дискурсивних та наративних стратегій, таких як оформлення Китаю як військового чи економічного суперника, джерела ризиків для кібербезпеки або виклику європейським цінностям і нормам, що у свою чергу демонструє інтердискурсивність.

3. **Аналіз динаміки влади.** Дослідження відносин влади та інституцій, вбудованих у дискурси щодо наслідків безпеки Китаю для ЄС. Це включає вивчення того, які актори створюють та поширюють ці дискурси.

4. **Контекстуалізація дискурсів.** розгляд ширшого політичного, економічного та соціального контексту, в якому дискурси та наративи про загрозу Китаю виробляються та поширюються в ЄС. Це передбачає розуміння того, як

геополітична напруженість, економічні інтереси, внутрішня політика та історичні фактори формують сприйняття Китаю як загрози безпеці.

Слід зазначити, що типологізації дискурс-аналізу щодо зовнішньої політики ЄС за Сенемою Айдин-Дюзгіт бракує одного пункту, на якому наголошую Баррі Бузан у своїй теорії сек'юритизації. Мова йде про аспект звернення та переконання цільової аудиторії при конструюванні дискурсів. Важливо визначити власне цю цільову аудиторію та проаналізувати її реакцію на створені дискурси та наративи (Buzan and Waever, 2003). Відтак, цей аспект також розглядається у цьому дослідженні.

Отже, Застосовуючи критичний аналіз дискурсу у вивченні нової стратегії ЄС щодо зменшення ризиків у відносинах із Китаєм, ми отримуємо глибше розуміння структури загроз безпеці, динаміки відносин між ЄС і Китаєм, а також наслідків для регіональної та глобальної політики. Цей підхід також пропонує можливості протиставлення домінуючим наративам, сприяти діалогу та відстоювати альтернативні рамки, які надають пріоритет співпраці, взаєморозумінню та вирішенню конфліктів, що як раз вписується у парадигму зменшення ризиків, а не «розірвання» («de-coupling»).

1.3. Процес формування зовнішньополітичної доктрини Європейського Союзу щодо Китаю у 2013 – 2023 роках

Процес формування доктрини Європейського Союзу щодо Китаю відображає складні та динамічні зміни в економічних, політичних та торговельних відносинах між цими двома світовими акторами. Починаючи з моменту вступу Китаю до Світової Організації Торгівлі у 2001 році, спостерігається значне розширення економічних і торговельних зв'язків між ЄС і Китаєм. Однак, цей процес також супроводжувався поступовим формуванням поглядів та стратегій з боку Європейського Союзу, особливо у зв'язку з реакцією на невиконання Китаєм обіцянок щодо ринкових реформ та зростаючими торговельними суперечками. У цьому контексті варто розглянути еволюцію підходів ЄС до співпраці та

конкуренції, а також ключові аспекти формування доктрини для регулювання відносин і безпекових викликів.

Відтак, у сфері безпеки ЄС і Китаю часто вдавалося відкинути різні ідеологічні та моральні чинники та налагодити співпрацю, незважаючи на вкрай різне культурне, політичне та ідеологічне підґрунтя. Із часом безпековий аспект набув значення й тепер підтримує політичні та економічні основи двосторонніх відносин не лише внаслідок розширення зв'язків та співпраці, але й у результаті появи нових геополітичних безпекових викликів, які однаково впливають на зміну міжнародного становища як і ЄС, так і Китаю (Chen & Gao, 2021).

З моменту прийняття Стратегічного порядку денного співпраці між Китаєм та ЄС у 2013 році, що є стратегічним регуляторним документом двосторонніх відносин цих двох міжнародних акторів, ЄС і Китай висунули все більше ініціатив щодо узгодження своїх стратегій безпеки. Це викликає певну упередженість у дослідників, зокрема оскільки ЄС і Китай дуже по-різному підходять до фундаментальних концепцій зовнішньої політики та безпеки. Їхні позиції часто розходяться в питаннях територіальної цілісності, суверенітету та невтручання. Наприклад, у той час як зовнішню політику та політику безпеки Китаю 2000-их можна описати як державоцентричну та прагматичну, то ЄС приділяє значні зусилля та ресурси просуванню демократичних норм та цінностей, належного управління, верховенства права та прав людини. Інтенсивність і охоплення співпраці ЄС і Китаю в галузі безпеки зросли, охоплюючи широкий спектр викликів глобальній безпеці, незважаючи на те, що ці принципи все ще дотримуються сьогодні і викликають зростання політичної напруги (*China-EU 2020 Strategic Agenda for Cooperation*, 2013).

По-перше, найважливішим аспектом, що вплинув на початок сек'юритизації стала зовнішня політика Китаю, що зазнала значних змін з 2013 року під час лідерства Сі Цзіньпіна. Зовнішня політика Китаю протягом останніх 9 років характеризувалася «новою і впевненою багатовимірною активністю» у регіональних і глобальних справах, про що свідчить низка великих дипломатичних ініціатив, таких як, наприклад, ініціатива «Один пояс, один шлях» та інвестиційний

банк «Фонд шовкового шляху» створений для обслуговування цієї ініціативи, широка активізація м'якої сили Китаю та розробка більш цілісного підходу до управління дипломатичними справами за підтримки внутрішніх інституційних змін всередині Китаю (Zhang, 2016). Ці зміни являють собою перехід до нового зовнішньополітичного принципу Китаю, що характеризується залученістю та рішучістю. Значна зміна зовнішньополітичної поведінки Китаю після приходу на посаду Сі Цзіньпіна була виділена як ключовий стимул для перегляду Союзом своєї стратегії щодо Китаю (European Commission, 2016). У викладі Європейської Комісії (2016) також зазначається, що «Китай не тільки внутрішньо відрізняється від того, яким він був до того, як нинішнє керівництво прийшло до влади в 2013 році», але й збільшення ваги Китаю та поновлення акценту на «виході на глобальний рівень» означають, що він прагне більшої ролі та надає більшого впливу на систему глобального управління, що розвивається».

По-друге, із моменту вступу Китаю у Світову Організацію Торгівлі у 2001 році відбулося різке зростання економічних і торговельних суперечок між ЄС і Китаєм. Також відбулася зміна інвестиційної парадигми через розчарування Європейським Союзом невиконаними обіцянками Китаю щодо ринкових реформ (Нін & Цянь, 2019). Незважаючи на те, що у відносинах між ЄС і Китаєм протягом тривалого часу існували проблеми з торгівлею та доступом до ринку, протягом 1990-х і 2000-х років ЄС дотримувався відносно оптимістичного переконання, що європейська торгівля та інвестиції врешті призведуть до того, що Китай стане більш відкритою, демократичною державою з належним чином функціонуючою ринковою економікою.

Занепокоєння ЄС щодо таких питань, як доступ до ринку, взаємність та рівні умови гри, значно зросли за останні кілька років (Єфремов, 2021). Як ідеться у викладі Європейської Комісії щодо відносин із Китаєм (2019), Китай перетворився на «стратегічного конкурента для ЄС» у торгівлі та інвестиціях, але «не зміг відповісти на доступ до ринку та підтримувати рівні умови гри». У цьому документі також було зроблено попередження про те, що зростання економічного впливу Китаю несе в собі «ризик несприятливих переливів від спотворень в економічній

системі Китаю для глобальної економіки». Упевненості ЄС у питанні можливості перетворити Китай на ліберально-демократичну державу зі схожими цінностями в результаті цих процесів, які глибоко змінили імідж, яким ЄС бачить Китай (European Commission, 2019).

Третя важлива тенденція - це зростання Китаю як великої технологічної кібердержави зі збільшеною часткою впливу на міжнародний кіберпростір і цифрову економіку. Зараз Китай став «провідною технологічною державою», як визнає Європейська Комісія (European Commission, 2019). Вплив Китаю в секторах високих технологій і цифрових технологій значно розширився за останні сім років завдяки дедалі більш узгодженому стратегічному баченню країни в галузі та успіхів китайських високотехнологічних компаній. Більше того, Європейський Союз відкрито програє суперництво у технологічній царині, через відсутність відповідних конкурентноспроможних європейських компаній на рівні із Китаєм та США. Останній американсько-китайський торгівельно-технологічний конфлікт у 2018 році, який характеризується жорсткішою політикою США щодо експортного контролю, є прямим результатом зростання цифрової сили Китаю (Бондаренко & Співак, 2019). На ставлення та політику ЄС щодо Китаю сильно вплинув власне ці торгівельні війни між Америкою та Китаєм, особливо в світлі спроб США переконати європейських союзників заборонити китайські технології 5G (Chen & Gao, 2021).

По-четверте, Європейський Союз постійно висловлював занепокоєння щодо порушень прав людини в Китаї, зокрема щодо таких питань, як свобода слова, свобода медіа, Тибет, геноциду уйгурів у Сінцзяні і статусу Гонконга. Ці занепокоєння призводили до періодичних закликів до Китаю покращити практику дотримання прав людини, що час від часу напружує відносини. Зокрема Європейський Союз вже не зберігає свій ранішній оптимізм 2000-их щодо Китаю не тільки у царині вільної ринкової економіки, а й у царині прав людини, бо за останні двадцять років рівень персональних свобод та забезпечення прав людини у Китаї не змінився, а від 2013 року тільки погіршився (European Commission, 2019).

Загалом підхід ЄС до Китаю в 2010-х роках характеризувався делікатним балансуванням між економічними інтересами, проблемами прав людини та зростанням геополітичної напруженості. ЄС намагався взаємодіяти з Китаєм з широкого кола питань, водночас відстоюючи свої інтереси та цінності, зокрема у сферах торгівлі, прав людини та стратегічної автономії. Натомість, різка зміна та активізація Китаю у різних зовнішньополітичних колах від 2013 року викликає у Європейського Союзу великі занепокоєння. Усвідомлення Європейським Союзом загроз та ризиків від Китаю, яких стає все більше викликало процес сек'юритизації ЄС по відношенню до Китаю. Відтак, як зазначається вище, Європейський Союз почав усвідомлювати певні виклики та загрози із боку КНР від початку 2010-их років, коли до лідерів ЄС дійшло усвідомлення про неможливість демократизації Китаю із приходом нового політичного керівництва Китаю. Усвідомлення реальних загроз поставило питання до зміни підходу ЄС до Китаю, що відображається у новій Стратегії зменшення ризиків (“De-risking”), мова про яку йде тільки від березня 2023 року (von der Leyen, 2023), – тільки початок реальних політичних змін у відношенні ЄС щодо Китаю.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ДИСКУРСУ ПРОВІДНИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ АКТОРІВ ЩОДО ЗАГРОЗ ТА РИЗИКІВ У ВІДНОСИНАХ ІЗ КИТАЄМ

У рамках методології критичного аналізу дискурсу, описаного у першому розділі цієї роботи, першочерговим є визначення ключових мовленнєвих практик щодо нової стратегії Європейського Союзу зі зменшення ризиків у відносинах із Китаєм. Ними можуть бути: офіційні документи, промови, політичні заяви, звіти у ЗМІ та інші текстові або мовленнєві практики, пов'язані із відносинами ЄС та Китаю, які наголошують на ризиках та загрозах у відносинах із КНР та закликають до дій із їхнього зменшення – як приклад колективної сек'юритизації.

У контексті дослідження про “de-risking” як нову стратегію ЄС щодо Китаю варто аналізувати мовлення провідних політичних акторів Європейського Союзу як суб'єктів сек'юритизаційних процесів, що відбуваються у дискурсі відносин ЄС та Китаю. Мовленнєві практики, обрані для цього аналізу, забезпечують розуміння як суб'єкти сек'юритизації – політичні лідери Європейського Союзу – вдаються до наративних практик про загрози та виклики у структурі відносин ЄС-Китай для промоції нової стратегії зі зменшення ризиків. У цьому розділі для аналізу обрано три промови: Президентки Європейської Комісії Урсули фон дер Ляєн 30 березня 2023 року про відносини ЄС та Китаю в Інституті китайських студій та європейського політичного центру «*Mercator*», Канцлера Німеччини Олафа Шольца 9 травня 2023 року у Європейському Парламенті та Президента Франції Емманюеля Макрона 16 січня 2024 року на Всесвітньому економічному форумі у Давосі.

Промова Урсули фон дер Ляєн обрана через факт першої офіційної згадки про нову стратегію зменшення ризиків у відносинах ЄС із Китаєм від високопосадовців європейських інституцій і факту висловлення загроз та застережень, що надходять у двосторонні відносини зі сторони Китаю. Промови Олафа Шольца та Емманюеля Макрона обрані для аналізу через факт впливовості цих акторів у системі відносин

ЄС-Китай як акторів другого рівня. Слід зауважити, що як і промова Шольца до Європейського Парламенту, так і промова Макрона на Всесвітньому економічному форумі у Давосі мають спільний контекст «*майбутнього Європи*», під час яких обидва актори надають активну згоду та підтримують Урсулу фон дер Ляєн у висловленій нею застережень і загроз, а також нової стратегії у відносинах із Китаєм. Канцлер Німеччини Олаф Шольц виголосив промову із назвою «*Це – Європа*» у залі пленарних засідань Європейського Парламенту у Стасбурзі 9 травня 2023 року – наступного дня після річниці закінчення Другої світової війни і Дня пам'яті та примирення. Промову Президента Франції Емманюеля Макрона взято із Всесвітнього економічного форуму у Давосі – щорічній платформі, де зустрічаються світові представники бізнесу, політики та громадянського суспільства. У цих двох промов, що аналізуються у цьому розділі широка аудиторія – звернення не адресується конкретним людям, натомість заклик йде до широкої європейської та світової спільноти.

Критичний аналіз дискурсу, побудований на цих трьох промовах провідних політичних акторів Європейського Союзу, забезпечує встановлення інтерпретації ризиків у дискурсі відносин ЄС з Китаєм та їхній вплив на конструювання політики з їхнього зменшення. Уявлення та активна артикуляція суб'єктів сек'юритизації у цьому випадку демонструють заклик до зміни політики ЄС щодо відносин із КНР, виражений у сконструйованому наративі “*De-risk, not de-couple*”.

2.1. Ініціювання “De-risking”-дискурсу Президенткою Європейської Комісії Урсулою фон дер Ляєн

Європейська Комісія – це центральна інституція Європейського Союзу, що власне втілює спільну політику ЄС, розробляє законодавство та забезпечує його виконання в країнах-членах. Комісія складається з комісарів, які представляють інтереси різних країн-членів, а також виконавчого апарату, який забезпечує роботу інституції. Зокрема Європейська Комісія регулює міжнародну торгівлю ЄС із третіми країнами. Водночас, президент Європейської Комісії є найвпливовішою

посадовою особою серед усіх очільників інших загальноєвропейських інституцій. Обіймач цієї посади має також велику роль із закладання політичного вектору ЄС. Європейська Комісія – інституція, що представляє Європу на міжнародній арені. Усі міжнародні договори, зокрема торгівельні, та декларації підписує президент Комісії (Treaty on European Union, 2007).

У контексті відносин Європейського Союзу та Китаю, першочерговим аспектом яких є двостороння торгівля, Європейська Комісія, через свої регулятивні повноваження грає найвпливовішу роль. Усі ініціативи проходили аналіз, погодження та імplementувалися зі сторони ЄС власне цією інституцією. Відтак, ініціатива про зміну стратегії щодо Китаю зі зменшення ризиків у двосторонніх відносинах надійшла від Президентки Європейської Комісії Урсули фон дер Ляєн під час її промови в Інституті китайських студій та європейського політичного центру «Mercator» 30 березня 2023 року:

*«I believe it is neither viable – nor in Europe's interest – to decouple from China. Our relations are not black or white – and our response cannot be either. This is why we need to focus on **de-risk** – not **de-couple**... Managing this relationship and having an open and frank exchange with our Chinese counterparts is a key part of what I would call the de-risking through diplomacy of our relations with China» (von der Leyen, 2023)*

Формування стратегії зменшення ризиків (“de-risking”) щодо Китаю розглядається як сек’юритизація, президентка Європейської Комісії Урсула фон дер Ляєн є суб’єктом сек’юритизації, тобто актором, що створює дискурс сек’юритизаційних процесів. Тут можна спостерігати, як суб’єкт сек’юритизації намагається запровадити чи виправдати надзвичайні заходи до вжиття певних екстраординарних дій. Таким чином суб’єкт сек’юритизації легітимізує прийняття політичних рішень перед тим, як застосувати бажані незвичайні засоби (Buzan et. al, 1998).

Урсула фон дер Ляєн у своїй промові визначає три головні зміни у Китаї за останні десять років, що становлять загрозу відносинам Китаю та ЄС:

«The first is that China has now turned the page on the era of 'reform and opening' and is moving into a new era of security and control... The second conclusion we can draw flows from this – and that is that the imperative for security and control now trumps the logic of free markets and open trade... And that is that the Chinese Communist Party's clear goal is a systemic change of the international order with China at its centre» (von der Leyen, 2023).

Відтак, суб'єкт сек'юритизації ідентифікує та описує можливі загрози об'єктом: економічні та торгівельні перешкоди, заперечення логіки функціонування вільних ринків та відкритої торгівлі, зміна світового правопорядку «із Китаєм у центрі». Відповідно до Sperling and Webber (2019, 236), колективна сек'юритизація вимагає, щоб відповідний учасник діяв від імені інших уповноважених осіб чи інституцій, які самі можуть мати індивідуальні зобов'язання щодо сек'юритизації. Це передбачає агрегування цих численних сек'юритизацій і надання їм авторитетної артикуляції, і тому здійснюється офіційними міжнародними організаціями чи інституціями. Тому Урсула фон дер Ляєн у цьому випадку розглядається як власне така уповноважена особа – президентка Європейської Комісії, яка і надає дискурсу зменшення ризиків у відносинах із Китаєм «авторитетної артикуляції».

За Бузаном (1998), проблеми безпеки за своєю суттю не мають статусу сек'юритизації, замість цього вони представлені як такі через наративи, що висловлюють уповноважені політичні лідери, що і спостерігається у промові Урсули фон дер Ляєн (2023):

«While imbalances are growing, most of our trade in goods and services remains mutually beneficial and 'un-risky'. But our relationship is unbalanced and increasingly affected by distortions created by China's state capitalist system. This is why – after de-risking through diplomacy – the second strand of our future China strategy must be economic de-risking».

Присутній заклик до несилових заходів задля подолання можливих загроз, зокрема дипломатичні (зменшення ризиків через дипломатію) та економічні (економічний «де-ріскінг»), що є характерним для сек'юритизації. Цей заклик

спрямований до основної аудиторії, яку становить Європейський Союз – країни-члени та інституції ЄС:

«But if we are to manage this relationship to prepare for the future, we must do it together. At this defining moment in global affairs, we need the collective will to respond together. A strong European China policy relies on strong coordination between Member States and EU institutions and a willingness to avoid the divide and conquer tactics that we know we may face» (von der Leyen, 2023).

Отже, у цій промові Президентка Європейської Комісії вперше публічно визначає стратегію зменшення ризиків (“de-riskig”) у відносинах ЄС та Китаю. Будучи суб’єктом сек’юритизації, Урсула фон дер Ляєн авторитетно артикулює та окреслює ризики, які надходять від Китаю внаслідок його внутрішніх змін за останні десять років, наголошуючи, що мета Комуністичної Партії КНР – *«системна зміна міжнародного порядку із Китаєм у центрі»* (von der Leyen, 2023). Посадовиця зазначає зміну вектору у відносинах ЄС із Китаєм, звертаючись до країн-членів Європейського Союзу діяти злагоджено та залучено у подоланні викликів у відносинах із КНР: зменшувати ризики, аніж переходити до конфронтації, аргументуючи це важливістю торгівельного та політичного партнерства із Китаєм.

Відтак, Урсула фон дер Ляєн вводить новий наратив у дискурс зміни відносин із Китаєм: *“de-risk, not de-couple”* (von der Leyen, 2023). Цей підхід пропонує можливість протиставлення силовим методам та відкритій конфронтації, сприяти діалогу та відстоювати альтернативні рамки, які надають пріоритет співпраці, пошуку спільних інтересів, взаєморозумінню та вирішенню конфліктів несиловими методами, що як раз вписується у парадигму зменшення ризиків, а не «розірвання» (*«de-couple»*). Цей наратив щодо зменшення ризиків складається із протиставлення. Керрі Ліу у своєму дослідженні (2023) про наратив “de-couple” описує природу появи та використання цього наративу у США стосовно відносин із Китаєм. Згідно із його дослідженням, наратив «розірвання» відносин із Китаєм вперше активно використовується і поширюється після початку торгівельних війн між США та КНР

у 2018 році під час президенства Дональда Трампа. За словами Тсанг (2020), Китай і США прагнуть зменшити свою залежність один від одного. США прийшли до розуміння того, що Китай ніколи не демократизується і що його зовнішня політика визначається його економічними досягненнями, які поширяють авторитаризм по всьому світу. Китай приймає стратегію підвищення конкурентоспроможності та зменшення залежності від США. Основними причинами тренду відокремлення (“de-coupling”) США від Китаю відповідно до Scissors (2020), існує загроза національній безпеці Сполучених Штатів, вільна торгівля з Китаєм практично неможлива, а Китай стає «все більш жорстокою диктатурою». Крадіжка технологій з Китаю і навпаки також має місце в різних формах. Відокремлення (“de-coupling”) зменшить спотворення Китаєм економіки США та міжнародної економіки (Scissors, 2020). Відтак, Урсула фон дер Ляєн протиставляє свою ідею нового підходу Європейського Союзу зі зменшення ризиків (“de-risking”) до американського нарративу повного розірвання або відокремлення (“de-coupling”) із Китаєм. Стратегія зменшення ризиків ЄС (“de-risking”), відповідно до Benson and Sicilia (2023), охоплює набір сек’юритизаційних стратегій, спрямованих на управління ризиками у відносинах із Китаєм. Це передбачає несилу дипломатичну відкритість для вирішення проблем, перевірку та обмеження інвестицій для зменшення домінування Китаю в важливих ланцюжках постачання, а також застосування заходів національної безпеки для запобігання передачі чутливих технологій. Крім того, зниження ризиків включає зусилля з усунення порушень прав людини, такі як заборона імпорту, виробленого за допомогою примусової праці. Незважаючи на ці заходи, зниження ризику зустрічає опір з боку Китаю, який розглядає їх як форму стримування. Крім того, наполегливість і прагнення Китаю до самозабезпечення створюють значні проблеми для цих зусиль. Тим не менш, зменшення ризиків залишається ключовим підходом для західних лідерів, які прагнуть налагодити свої відносини з Китаєм в умовах ескалації напруженості та геополітичних складнощів (Benson and Sicilia, 2023).

Незважаючи на протиставлення стратегії зменшення ризиків (“de-risking”) ідеї повному відокремлення (“de-coupling”), Китай сприймає цю стратегію як

форму відокремлення і відповідає зусиллями з коренізації та закріплення ланцюгів постачання, санкціями у відповідь та зосередженням на стимулюванні внутрішнього споживання за допомогою стратегії подвійного обігу. Міжнародні компанії приймають стратегію «в Китаї для Китаю» (концепція збільшення внутрішнього споживання у Китаї), створюючи подвійні ланцюжки поставок. Оскільки інструменти економічної безпеки стають все більш поширеними, економіки-партнери повинні тісно співпрацювати, щоб мінімізувати відповідні витрати (Benson & Sicilia, 2023).

Підсумовуючи, варто сказати, що адаптація Європейським Союзом змін в економічній взаємодії, особливо акцент на зменшенні ризиків і підтримці партнерів, представляє узгоджений підхід до економічної безпеки. Незважаючи на те, що безпосередні наслідки цієї політики важко передбачити та оцінити на сьогодні, зміна природи глобальної економічної взаємозалежності та безпеки залишається критичною сферою для моніторингу та досліджень в найближчі роки. Оскільки геополітична динаміка продовжує формувати економічні стратегії, тонкий баланс між захистом національних інтересів і збереженням динаміки глобальної торгівлі залишатиметься ключовим у центрі уваги.

2.2. Офіційний німецький сек'юритизаційний дискурс у відносинах із Китаєм у промові Олафа Шольца

Німецький підхід до стратегії зниження ризиків (“de-risking”) можна вивчити із промови Олафа Шольца під час звернення до Європейського Парламенту 9 травня 2023 року у Страсбурзі. Саме ця промова взята до аналізу для цього дослідження. У цій промові Олаф Шольц акцентує увагу на багатьох поточних внутрішньо та зовнішньо-політичних справах Європейського Союзу. Промова була обрана для аналізу через факт першої публічної підтримки нової стратегії зменшення ризиків (“de-risking”) у відносинах Європейського Союзу та КНР політичним керівництвом Федеративної Республіки Німеччини.

У своїй промові Олаф Шольц концентрує фокус на безпекових викликах, що зростають останні десятиліття. У цьому контексті, Канцлер Німеччини згадує Китай у своїй промові:

*“And we should remember that the extent to which we invest more in our security and defence, in civilian resilience, in technological sovereignty, in reliable supply chains, in our independence with respect to critical raw materials, that is the extent to which we will be better allies to our transatlantic friends. Our relations with China are accurately described as being threefold, with **China as our partner, competitor and systemic rival** – although rivalry and competition have certainly increased on China’s part. The EU has seen this and is responding to it” (Scholtz, 2023).*

Так само, як і у промові Урсули фон дер Ляєн, Олаф Шольц, будучи суб’єктом сек’юритизації другого рівня, описує та ідентифікує загрози та виклики із боку Китаю. Лідер Німеччини – країни одним із найбільшим політичним впливом у середині Європейського Союзу - надає активної та авторитетної артикуляції ризикам (загроза зміни світопорядку; суперництво та конкурентна гонка підвищились зі сторони Китаю) у відносинах із Китаєм. Відтак, далі у своїй промові переходить до заклику сек’юритизації несилловими методами:

*“I agree with Ursula von der Leyen: the way forward is not through de-coupling, but **smart de-risking**. The countries of the Global South are new partners, whose concerns and legitimate interests we take seriously” (Scholtz, 2023).*

Цей заклик є повною конфірмацією із концепцією зменшення ризиків у відносинах із Китаєм Урсули фон дер Ляєн, що вона висловила у своїй промові 30 березня 2023 року в «Mercator». Ця підтримка озвученої Президенткою Європейської Комісії концепції зменшення ризиків “de-risking” у відносинах із Китаєм – це поширення сконструйованого нарративу та ще більшого його вживлення у дискурс відносин Європейського Союзу та Китаю. Активна артикуляція парадигми важливості зниження ризиків у відносинах із Китаєм політичними лідерами країн-членів ЄС – це засвідчення усвідомлення ризиків та загроз, що

надходять зі сторони Китаю, водночас заклик до їхнього зменшення є прямим закликом до сек'юритизації. Слід зазначити для контексту, що Олаф Шольц виголосив цю промову у Європейському Парламенті, тому першочергова аудиторія – євродепутати. У промові Канцлер Німеччини додатково наголошував на важливості Європейського Парламенту як однієї із рушійних інституцій ЄС. Проте, із посилів у промові Шольца зчитується набагато ширша аудиторія, аніж євродепутати. Заклик щодо процесів зменшення ризиків (“de-risking”) зокрема лунав для ЄС в цілому – керівних інституцій та держав-членів, що є також спільним аспектом із промою Урсули фон дер Ляєн.

Слід додати, що Олаф Шольц назвав Китай *«нашим партнером, конкурентом і системним суперником»* (Scholtz, 2023). Це демонструє балансований підхід до відносин із КНР, а також усю комплексність та складність цих двосторонніх відносин. У 2023 році Федеральний Уряд Німеччини опублікував документ стратегії щодо Китаю, де точно повторюються ці слова Канцлера Шольца: *“Against this backdrop, China is simultaneously a **partner, competitor and systemic rival** for the Federal Government. Our Strategy on China is firmly rooted in the common policy on China of the EU”* – зазначено у документі Стратегії (2023, 8). Це засвідчує перехід до інституційного рівня підходу до стратегії зменшення ризиків (“de-risking”) від першочергового етапу авторитетної артикуляції суб'єктами сек'юритизації. Виходячи з цієї офіційної стратегії (2023,8) та заявою Олафа Шольца (2023), підхід Німеччини базується на цих трьох характеристиках:

1. Партнер:

- Німеччина визнає провідну роль Китаю у вирішенні глобальних проблем, таких як зміна клімату та збереження навколишнього середовища.
- Визнає Китай найбільшим виробником відновлюваної енергії, що вказує на потенціал для співпраці в галузі сталого розвитку.
- Підкреслює важливість справедливих умов і взаємної співпраці з Китаєм, вказуючи на прагнення до взаємовигідного партнерства.

- Визнає збагачення, спричинене обміном з китайським суспільством, і наголошує на важливості залучення громадянського суспільства до двосторонніх відносин.

2. Конкурент:

- Німеччина приймає конкуренцію з Китаєм, розглядаючи її як природний аспект міжнародних відносин.

- Економічні та торговельні відносини з Китаєм є значними, із зобов'язанням забезпечити чесне, стійке та взаємне співробітництво.

- Визнає, що хоча Китай є найбільшим торговим партнером Німеччини, зменшення залежності Китаю від Європи контрастує зі зростаючою залежністю Німеччини від Китаю.

- Підкреслює важливість конкуренції, заснованої на чесних правилах, і переваги, які вона може принести.

3. Системний суперник:

- Німеччина визнає відмінності з Китаєм щодо принципів управління та із занепокоєнням спостерігає за зусиллями Китаю впливати на міжнародний порядок відповідно до його однопартійної системи.

- Відзначає прагнення Китаю відігравати більшу роль у глобальному управлінні та його активність на Глобальному Півдні, що потенційно кидає виклик принципам міжнародного права.

- Підкреслює надійний підхід Китаю до використання своєї економічної влади для досягнення політичних цілей, що призводить до погіршення відносин із іншими країнами.

- Визнає значну економічну, технологічну, військову та політичну силу Китаю, що робить його системним суперником на міжнародній арені.

У контексті зовнішньої політики ЄС, у своїй промові Олаф Шольц (2023) робить важливу заяву у контексті світобудівних процесів і системи міжнародних відносин:

*“... overcoming the consequences of colonialism must be an essential aspect of any European partnership with countries of Africa, Asia and Latin America. Such partnerships must abandon the Eurocentric view of decades past. They must be partnerships that not only claim to take place at eye level, but which ensure this. Establishing such partnerships seems to me to be more important than ever... New economic, demographic and political heavyweights are emerging in Asia, Africa and Latin America – and that is, by the way, an achievement due to concerted efforts by countries and continents that have led a billion people out of poverty. **They will not settle for a bipolar or tripolar world order – and rightly so. That is why I strongly believe that the world of the 21st century will be multipolar – as indeed it has been for quite some time now**” (Scholtz, 2023).*

Заява про багатополарність та концентрацію ЄС на розвиткові різних регіонів світу задля подолання світових викликів та поширення добробуту, водночас засвідчення протистояння моно- та біполарній системі міжнародних відносин – це спільна риторика ЄС та Китаю. Це відображення балансування у відносинах між цими двома міжнародними акторами. Протиставлення двополарної системи міжнародних відносин часів Холодної війни – спільне для сучасних Китаю та Європейського Союзу. Китай завжди вбачав у Європейському Союзі можливість мати «стратегічну автономію», навіть попри багатонаціональну природу самого ЄС. Важливість відносин між Китаєм та Європейським Союзом була підкреслена китайськими лідерами та аналітиками через їхній потенціал для формування глобальної динаміки. Зв'язки між Китаєм і ЄС розглядалися як платформа для міжцивілізаційного діалогу, що відображають репрезентацію Китаєм східної цивілізації та статус Європи як батьківщини західної цивілізації. Примітно, що унікальна наднаціональна структура ЄС і його колективна влада між державами роблять його ключовою силою в глобальному переході до багатополарності (Deng, 2021).

Аспект у промові Олафа Шольца про багатополарність є ключовою відмінністю від промови Урсули фон дер Ляєн. Президентка Європейської Комісії робить аспекти на прагненні Китаю до зміну світового правопорядку «із Китаєм у центрі», натомість Канцлер Німеччини обирає іншу риторичку та зауважує на спільному уявленні про протистояння бі- та монополарній системам міжнародних відносин часів Холодної війни, що суперечить уявленням, що висловлює Урсула фон дер Ляєн. Проте, незважаючи на наголошення про багатополарність, Канцлер Шольц робить заклик у своїй промові для ЄС до співпраці із регіонами та країнами Глобального Півдня, що здебільшого є постколоніальними країнами, де Китай активно провадить свою політику використовуючи свій економічний вплив, інфраструктурні потужності і технологічний прогрес (Murphy, 2022).

2.3. Дискурс французьких інтересів у рамках стратегії зменшення ризиків ЄС щодо Китаю

Всесвітній економічний форум у Давосі є щорічною подією, яка збирає велику кількість лідерів з різних галузей: політики, бізнесу, академії, цивільного суспільства та медіа. Цей форум проводиться у швейцарському місті Давос і зазвичай відбувається у січні. Головною метою Всесвітнього економічного форуму у Давосі є створення платформи для обговорення найважливіших економічних, соціальних та політичних питань, що стоять перед світом. Всесвітній економічний форум у Давосі вважається одним з найпрестижніших та впливових форумів у світі, де формується глобальна економічна та політична агенда. У 2024 році темою форуму була «Відновлення довіри». Президент Французької Республіки Емманюель Макрон прийняв участь у цьому форумі й 16 січня 2024 року виступив із промовою щодо економічного курсу Європейського Союзу, а саме про інвестиції заради майбутнього.

У своїй промові Емманюель Макрон (2024) у контексті важливості зменшення залежності економіки Європейського Союзу від ланцюгів постачання з третіх країн згадує стратегію зменшення ризиків (“de-risking”):

"Our strategy vis-a-vis China in this context **is not a decoupling strategy, but a de-risking strategy**" (Macron, 2024).

– заявив Макрон, описуючи економічні та торгівельні виклики у відносинах між Європейським Союзом та Китаєм. Таким чином, наратив “de-risk, not de-couple” активно артикулюється як і у промовах Урсули фон дер Ляєн і Олафа Шольца, так і в промові Емманюеля Макрона. Як і Олаф Шольц, Президент Франції Макрон підтримує підхід зі зменшення ризиків у відносинах із Китаєм, проте робить заяву про сприйняття Китаєм цієї політики:

"De-risking strategy is totally accepted by China and a "fair" way to cooperate while preventing the EU from being too dependent on some critical part of our value chain" (Macron, 2024).

Американські дослідниці Центру стратегічних та міжнародних студій Benson & Sicilia (2023) стверджують, що Китай негативно сприймає “de-risking” так само як і “de-coupling”. Натомість, Емманюель Макрон стверджує протилежне, зауважуючи на «справедливій формі кооперації при захисті ЄС від надмірної залежності від ланцюгів постачання». Для підсилення думки, що Китай ставиться до стратегії зниження ризиків негативно Benson & Sicilia у своїй статті “*A Closer Look at De-risking*” (2023) наводять цитату прем'єрміністра Китаю Лі Цян, що висловив застереження щодо порядку денного стратегії зменшення ризиків, заявивши, що *«західні уряди не повинні розширювати концепцію ризиків або перетворювати її на ідеологічний інструмент»*. Він також застеріг від *«політизації економічних питань»* (Hale, 2023). Зважаючи на це, заява Емманюеля Макрона, що політика зменшення ризиків є «прийнятною» зі сторони Китаю, не може вважатися об'єктивною. Китай реагує на цю стратегію відповідними несиловими методами: рядом економічних санкцій, стимулюванням внутрішнього споживання, подальшим розвитком інфраструктурних проєктів задля пошуку нових ринків збуту та посиленням свого впливу на Глобальному Півдні.

"But let's be clear. It's not good for Europe as well to be totally dependent on the US on some part of the value chain" (Macron, 2024).

Ця частина виступу апелює до концепту «стратегічної автономії» Європейського Союзу, зокрема протиставлення ЄС гегемонії Сполучених Штатів Америки. У книзі “China and World Politics in Transition” Fulvio Attinà (2023, 181-182) стверджує, що Китай розглядає європейську стратегічну автономію як і можливість, так і виклик у контексті відносин між Китаєм і ЄС та ширшого суперництва між Китаєм і США. Китай розглядає ЄС як важливий полюс у багатопольному світі та потенційного партнера для балансування односторонності та гегемонії США. Китай має на меті прискорити процес мультиполяризації та співпрацювати з Європою, щоб протистояти поведінці країн-гегемонів, таких як Сполучені Штати. ЄС вважається стратегічним партнером Китаю в досягненні мирного розвитку та відстоюванні багатопольного світового порядку. Натомість прагнення ЄС до стратегічної автономії, включаючи розвиток власних військових і технологічних можливостей, ставить під загрозу вплив і стратегічні інтереси Китаю в Європі (Attinà, 2023). Наполягання ЄС на автономії свідчить про те, що він, можливо, не настільки покладається на Китай або не бажає тісно узгоджуватися з інтересами Китаю, що потенційно ускладнює відносини Китаю з ЄС. У відповідь на ці виклики та можливості стратегія Китаю щодо ЄС спрямована на зміцнення відносин Китаю та ЄС, одночасно запобігаючи розвитку європейської стратегічної автономії у конфронтаційний спосіб проти Китаю. Китай може прагнути співпрацювати з ЄС дипломатично та економічно, щоб сприяти співпраці та взаєморозумінню, водночас відстежуючи та керуючи потенційними сферами розбіжностей або конкуренції (Attinà, 2023).

У контексті стратегічної автономії, Макрон також наголосив, що проєкт Європейського Союзу полягає у гуртуванні європейських держав для розбудови спільного добробуту і сказав, що автономія ЄС є не лише критично важливою для

збереження робочих місць і сприяння зростанню континенту, але також «абсолютно важливою для збереження нашого голосу в цьому світі» (Macron, 2024), продовжуючи:

“The EU needs to be able to deal with Asia, Africa and other countries **as a European**, and that's not as somebody being seen as totally dependent on the US" (Macron, 2024).

Щоб протистояти Китаю та США у сфері технологій та інновацій, Макрон пропонує уніфікований борговий інструмент, відомий як євробонди, щоб «поглибити союз ринків капіталу» та заохотити більше державних інвестицій у Європі. Посилюючи в такий спосіб фінансування «майбутніх» секторів, таких як штучний інтелект, протиставляючи, що Китай і США роблять значні інвестиції в цю сферу (Macron, 2024).

Загалом, промова Емманюеля Макрона на Всесвітньому економічному форумі визначає нову грань у стратегії ЄС щодо Китаю, де на противагу Урсулі фон дер Ляєн та Олафу Шольцу, акцент зроблено на збереженні автономії, співпраці та розвитку майбутніх галузей економіки. Цей підхід відкриває нові можливості для Європи як глобального гравця, який відповідально веде свою політику, зберігаючи при цьому власну ідентичність та конкурентоспроможність. Реалізація запропонованих заходів на думку Емманюеля Макрона може сприяти побудові більш стійких та ефективних відносин між ЄС та Китаєм, забезпечуючи взаємність та стабільність у глобальному економічному середовищі.

2.4. Варіативність підходів європейських лідерів до взаємодії з Китаєм: аналіз подібностей та контрастів

Результати проведеного критичного аналізу дискурсу провідних європейських лідерів щодо загроз та викликів із боку Китаю подано у вигляді таблиці (табл. 2.4.1). Це забезпечує можливість подальшого аналізу щодо виявлення подібностей та контрастів у інтерпретації ризиків та ставленні Урсули фон дер

Ляєн, Олафа Шольца та Емманюеля Макрона щодо сек'юритизації двосторонніх відносин ЄС та Китаю.

Зведена таблиця аналіз дискурсу провідних європейських політичних акторів щодо зовнішньої політики ЄС на далекосхідному напрямку:

Урсула фон дер Ляєн	Олаф Шольц	Емманюель Макрон
Дата та місце		
30.03.2023, Берлін, Інституті китайських студій та європейського політичного центру «Mercator».	09.05.2023, Страсбург, Європейський Парламент.	16.01.2024, Давос, Всесвітній економічний форум.
Аудиторія		
Європейський Союз: політичні лідери країн-членів ЄС, дослідники аналітичного центру «Mercator».	Євродепутати та політичні лідери країн-членів ЄС.	Представники бізнесу та громадянського суспільства, політична еліта, що є учасниками Всесвітнього економічного форуму у Давосі.
Домінантний наратив		
“De-risk, not de-couple”	“De-risk, not de-couple”, “Китай – партнер, конкурент і системний суперник”	“De-risk, not de-couple”
Інтерпретація ризиків із боку Китаю		
Економічні та торговельні перешкоди Заперечення логіки вільних ринків та відкритої торгівлі Зміна світового праворядку «із Китаєм у центрі».	Визнання Китаю не тільки як торговельного партнера, а й системного конкурента та суперника, загроза моно- та біполярності світового ладу, залежність від Китаю у ланцюгах постачання.	Залежність ЄС від Китаю у ланцюгах постачання, загроза протистояння біполярного порядку.
Контекстуалізація дискурсу		
Зміни у внутрішній та зовнішній політиці Китаю від 2013 року, що створюють загрози у розумінні ЄС.	Протистояння Китаю та США, динамічні зміни на геополітичній арені світу, залежність ЄС від поставок із Китаю.	Протистояння Китаю та США, залежність ЄС від поставок із Китаю.
Деконструкція дискурсу		
Заклик до зміни підходу до формування політики ЄС щодо Китаю.	Публічна підтримка Урсули фон дер Ляєн щодо зменшення ризиків у відносинах ЄС із Китаєм.	Повтор та підтримка риторики зменшення ризиків у відносинах ЄС із Китаєм.

таблиця 2.4.1

Урсула фон дер Ляєн виступала 30 березня 2023 року в Берліні на заході Інституту китайських студій та європейського політичного центру «Mercator». Олаф Шольц – 9 травня 2023 року в Страсбурзі під час засідання Європейського Парламенту, а Емманюель Макрон – 16 січня 2024 року в Давосі на Всесвітньому економічному форумі. У своїх виступах всі три політичні діячі підкреслюють економічні та торговельні виклики, які ставить Китай перед ЄС. Урсула фон дер Ляєн вказує на економічні та торговельні перешкоди, заперечення логіки вільних ринків та зміну світового порядку з Китаєм у центрі. Олаф Шольц і Емманюель Макрон також наголошують на залежності ЄС від Китаю у ланцюгах постачання та потенційній загрозі біполярного світового ладу, де Китай відіграє одну з ключових ролей.

У своїх виступах всі три політичні діячі висловлюють підтримку ідеї зміни підходу до формування політики ЄС щодо Китаю. Урсула фон дер Ляєн закликає до зменшення ризиків у відносинах з Китаєм, що підтримує і Олаф Шольц у своєму виступі в Європейському Парламенті, а також Емманюель Макрон на Всесвітньому економічному форумі в Давосі. Це свідчить про єдність у підходах до управління відносинами з Китаєм серед лідерів ЄС. Наскрізною темою виступів усіх трьох політичних лідерів є економічні та торговельні відносини ЄС та Китаю.

Контекстуалізація дискурсу показує, що лідери враховують динамічні зміни у внутрішній та зовнішній політиці Китаю від 2013 року, що створюють загрози для ЄС. Урсула фон дер Ляєн згадує ці зміни у своєму виступі, тоді як Олаф Шольц акцентує увагу на протистоянні Китаю та США і динамічних змінах на геополітичній арені світу, а також на залежності ЄС від поставок із Китаю. Емманюель Макрон зосереджується на протистоянні Китаю та США і залежності ЄС від китайських поставок, що є схожим акцентом із Шольцом, але із додатковим акцентом на протистояння біполярного порядку. Із цього слідує, що Макрон і Шольц розглядають ЄС як одну із трьох вершин трикутника «ЄС-США-Китай», а всіх учасників цієї системи рівноправними, що протиставляється біполярній системі «США-Китай».

Основний наратив усіх трьох політиків однаковий: "De-risk not de-couple" (зменшення ризиків, а не розрив відносин). Це свідчить про спільне розуміння необхідності підтримувати економічні зв'язки з Китаєм, але при цьому зменшувати ризики, пов'язані з цією залежністю. Такий підхід відображає прагнення ЄС до більш стратегічного і обережного підходу у відносинах з Китаєм, що є важливим для забезпечення економічної стабільності та безпеки Союзу в умовах глобальних геополітичних змін.

На основі проведеного критичного аналізу дискурсу трьох ключових європейських політичних лідерів, можна запропонувати умовний рейтинг за критерієм сприйняття Китаю в якості партнера чи виклика відповідно до мовлення та сек'юритизаційних наративів. Цей рейтинг демонструє, полярність ставлення до Китаю у Урсули фон дер Ляєн, Олафа Шольца та Емманюеля Макрона попри той факт, що усі троє політиків ЄС наголошують на важливості зміни підходу до КНР зі зменшення ризиків у двосторонніх відносинах, та використовують спільний загальний наратив "*de-risk, not se-couple*":

1. Емманюель Макрон: Китай як партнер

Емманюель Макрон акцентує на стратегічній автономії Європейського Союзу та зменшенні ризиків, пов'язаних із залежністю від ланцюгів постачання не лише з Китаю, але й Сполучених Штатів. Макрон підкреслює важливість підтримки еквівалентність партнерських відносин з Китаєм, визнаючи його важливість у глобальних питаннях поруч із США та прагнення уникнути розриву відносин. Він бачить в Китаї значного партнера, але прагне зменшити надмірну залежність від нього, що свідчить про збалансований підхід до співпраці та управління ризиками.

2. Олаф Шольц: змішаний підхід (партнер і одночасно виклик) до Китаю

Олаф Шольц акцентує увагу на багатополлярній природі міжнародних відносин, розглядаючи Китай одночасно як системного конкурента і партнера. Він підкреслює загрозу моно- та біполярності світового ладу, визнаючи Китай як

торговельного партнера та системного суперника. Шольц визнає розбіжності в цінностях і принципах між Китаєм і західними країнами, закликаючи до співпраці з іншими державами для протидії цим викликам, але також підтримуючи необхідність взаємодії з Китаєм у певних сферах.

3. Урсула фон дер Ляєн – Китай як виклик

Урсула фон дер Ляєн наголошує на необхідності зменшення ризиків у відносинах з Китаєм, підкреслюючи економічні та торговельні загрози та зміну світового порядку. Вона акцентує увагу на необхідності обмеження ризиків у співпраці з Китаєм, що свідчить про її обережний підхід до цього питання. Фон дер Ляєн розглядає Китай як значний виклик, визнаючи необхідність економічних зв'язків, але пріоритетом є гарантування незалежності та безпеки.

ВИСНОВКИ

Процеси, що відбуваються у відносин між Європейським Союзом та Китаєм, мають сек'юритизаційний характер. Політичні лідери Європейського Союзу ідентифікують загрози, які надходять зі сторони Китаю та активно закликають до зміни підходу у співпраці із Пекіном. Відтак, нині створюється нова стратегія ЄС щодо КНР зі зменшення ризиків, «De-risking», що формується зокрема під авторитетним впливом політичних еліт Європейського Союзу.

Обрана теоретична рамка для цього дослідження – теорія сек'юритизації Баррі Бузана Копенгагенської школи пропонує широке розуміння для нетривіальних питань безпеки та сек'юритизаційних викликів. Ця теорія фокусується на несилловому вирішенні таких викликів між міжнародними акторами і зосереджується на процесах формування таких стратегій для їхнього врегулювання. Ця неоконструктивістська теорія демонструє важливість суб'єктів сек'юритизаційних процесів, які зачасту є політичними лідерами чи впливовими особами, у процесі формування таких політик, зокрема авторитетній ідентифікації загроз та активній артикуляції сек'юритизаційних наративів. Концепція Баррі Бузана підкреслює процеси, за допомогою яких політичні актори конструюють певні питання як проблеми безпеки, наголошуючи на ролі мови в оформленні цих питань як екзистенційних загроз, які вимагають надзвичайних заходів.

Для вивчення процесів формування стратегії зі зменшення ризиків Європейського Союзу щодо Китаю (De-risking) доцільно застосувати критичний аналіз дискурсу типологізований за напрацюванням Сенемі Айдин-Дюзгіти щодо зовнішньої політики ЄС. Досліджуючи мову, наративи та дискурсивні практики, які використовують деякі найвищі посадові особи ЄС, аналіз дискурсу з'ясовує яким чином Китай розглядається як загроза безпеці й одночасно як партнер. сек'юритизація та аналіз дискурсу взаємопов'язані у парадигмі неоконструктивізму, оскільки мовлення формує сприйняття загроз безпеці та формування зовнішньої політики й обрані для дослідження формування стратегії зі зменшення ризиків ЄС у відносинах із Китаєм.

Для аналізу обрано три промови: Президентки Європейської Комісії Урсули фон дер Ляєн 30 березня 2023 року про відносини ЄС та Китаю в Інституті китайських студій та європейського політичного центру «Mercator», Канцлера Німеччини Олафа Шольца 9 травня 2023 року у Європейському Парламенті та Президента Франції Емманюеля Макрона 16 січня 2024 року на Всесвітньому економічному форумі у Давосі. У дискурсі Урсули фон дер Ляєн про стратегію зменшення ризиків у відносинах з Китаєм відображається важливість встановлення спільної норми дій для забезпечення економічної безпеки. Запропонований президенткою Єврокомісії підхід, що базується на концепції "de-risk, not de-couple", підкреслює необхідність зміни стратегій управління ризиками, зокрема через дипломатичні та економічні заходи, а не через силове відокремлення. Цей підхід не лише акцентує на важливості співпраці, але й підтримує інтереси європейських країн-членів та інституцій ЄС. Отже, підходи до зменшення ризиків потребують гнучкості та співпраці між різними сторонами для забезпечення стабільності та вирішення потенційних конфліктів. Зокрема, визначення загроз та намагання легітимізувати стратегію зменшення ризиків вказують на важливості вироблення спільного підходу до управління відносинами із Пекіном для Брюсселю. Підхід "de-risk, not de-couple" відображає розуміння необхідності гарантування ланцюгів поставок, що існують у сучасній світовій взаємозалежній економіці. Такий підхід вимагає не лише участі урядів, але й приватного сектору та міжнародних організацій для спільного зусилля управління ризиками.

У своїй офіційній сек'юритизаційній стратегії стосовно Китаю, Німеччина акцентує на багатоплярній природі міжнародних відносин та розглядає Китай як партнера, конкурента й системного суперника. Партнерський аспект підкреслює визнання Німеччиною провідної ролі Китаю у глобальних питаннях, таких як зміна клімату та сталий розвиток, і наголошує на важливості взаємовигідного співробітництва. Аспект конкуренції визнає економічне та торговельне партнерство, вказуючи на потенційні переваги від чесної та стійкої співпраці. Системний суперницький аспект ставить у контекст розбіжності в цінностях і принципах світобудови як визначальну відмінність Заходу від Сходу. Такий підхід

дозволяє Німеччині виявляти гнучкість у взаємодії з Китаєм, враховуючи різноманітність відносин та виклики, що надходять зі сторони Китаю. Олаф Шольц підкреслює важливість багатополарності та розвитку співпраці з країнами Глобального Півдня, враховуючи вплив Китаю в цих регіонах. Встановлено, що підхід ФРН базується на протистоянні бі- та монополарній системам міжнародних відносин, наголошуючи на потребі розвивати партнерства з країнами, які стикаються з діяльністю Китаю. Такий підхід демонструє стратегічне бачення Німеччиною міжнародних відносин на основі балансу між партнерством, конкуренцією і усвідомленням системних викликів, які представляє Китай, та використанням багатополарності для забезпечення стабільності та розвитку.

Французькі інтереси базуються на стратегічній автономії Європейського Союзу і зменшенні ризиків, пов'язаних із залежністю від ланцюгів постачання з Китаю. Емманюель Макрон вказує на важливість не відокремлення, але зменшення ризиків у відносинах з Китаєм, зокрема шляхом розвитку запропонованої Урсулою фон дер Ляєн стратегії "de-risking". Франція прагне зберегти стратегічну автономію ЄС у відносинах з Китаєм. КНР розглядається як важливий партнер, проте зберігається акцент на прагненні зменшити надмірну економічну залежність від Пекіну. Це відображає стратегічну важливість для Франції і ЄС зберігання контролю над власними ринками та економічними процесами. У рамках стратегії зменшення ризиків ЄС щодо Китаю, французькі інтереси полягають у забезпеченні стійкості і стабільності європейського економічного середовища, а також у розвитку майбутніх галузей економіки у яких ЄС не може конкурувати із Китаєм та США. Реалізація цієї стратегії може допомогти зберегти конкурентоспроможність Європи і сприяти розвитку міцних та ефективних відносин з Китаєм у майбутньому.

У дискурсах Урсули фон дер Ляєн, Олафа Шольца та Емманюеля Макрона відзначається кілька ключових спільних аспектів. Вони усі підкреслюють важливість зменшення ризиків у відносинах з Китаєм і визнають, що це можна досягти через дипломатичні та економічні заходи, а не примусове відокремлення. Крім того, вони всі висловлюють бажання зберегти партнерство з Китаєм, визнавши його важливість у глобальних питаннях, і потенціал для взаємовигідного

співробітництва. Китай, так чи інакше, розглядається як партнер, конкурент і системний суперник, що відображає розуміння різних аспектів взаємин. Також, всі вони підкреслюють важливість спільної стратегії та координації між різними сторонами для ефективного зменшення ризиків і забезпечення стабільності у відносинах з Китаєм.

У підходах Урсули фон дер Ляєн, Олафа Шольца та Емманюеля Макрона також можна виявити деякі відмінності. Зокрема, Урсула фон дер Ляєн звертає особливу увагу на важливість спільної норми дій для забезпечення економічної безпеки та наголошує на підтримці інтересів європейських країн-членів та інституцій ЄС. Олаф Шольц, у свою чергу, висловлює більший акцент на багатополярній природі міжнародних відносин та важливості розвитку співпраці з країнами Глобального Півдня, враховуючи вплив Китаю в цих регіонах. З іншого боку, Емманюель Макрон підкреслює стратегічну автономію Європейського Союзу та необхідність збереження контролю над власними ринками та економічними процесами у відносинах з Китаєм.

У результаті проведеного аналізу можна запропонувати умовний рейтинг щодо сприйняття Китаю як партнера чи виклику політичними лідерами Європейського Союзу. За цим рейтингом найбільш прихильно ставиться до Китаю Емманюель Макрон, який визнає його значним партнером, але прагне зменшити залежність від нього. Олаф Шольц виступає зі змішаним підходом, вбачаючи в Китаї і партнера, і виклик, та наголошуючи на необхідності зменшення ризиків. Урсула фон дер Ляєн же сприймає Китай переважно як виклик і суперника, що ставить під сумнів потребу в тісних відносинах. Такий рейтинг відображає різні підходи до співпраці з Китаєм серед лідерів ЄС, показуючи диверсифікований спектр уявлень про цю проблему. Такі відмінності в дискурсах обумовлені різними пріоритетами кожного з лідерів щодо управління відносинами з Китаєм та забезпечення стабільності у світі, проте всі вони пов'язані одним розумінням – зменшення ризиків у відносинах із Китаєм.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Aydın-Düzgüt, S. (2014). Critical discourse analysis in analysing European Union foreign policy: Prospects and challenges. *Cooperation and Conflict*, 49(3), 354-367.
- Benson, E., & Sicilia, G. (2023). A Closer Look at De-risking. *Www.csis.org*.
<https://www.csis.org/analysis/closer-look-de-risking>
- Friedberg, A. L. (1993). Ripe for Rivalry: Prospects for Peace in a Multipolar Asia. *International Security*, 18(3), 5–33. <https://doi.org/10.2307/2539204>
- Murphy, D. C. (2022). *China's rise in the Global South: the Middle East, Africa, and Beijing's alternative world order*. Stanford University Press.
- Scissors, D. (2020). Partial decoupling from China: A brief guide. American Enterprise Institute, July. Retrieved from https://www.aei.org/wp-content/uploads/2020/07/Emb.-RPT-Scissors-Partial-Decoupling-from-China_2020.pdf
- Sperling, J., & Webber, M. (2019). The European Union: security governance and collective securitisation. *West European Politics*, 42(2), 228–260.
<https://doi.org/10.1080/01402382.2018.1510193>
- Tsang, S. (2020). The ‘Great Decoupling’: Drivers shaping US-China Relations. April. Emirates Diplomacy Academy. Retrieved from https://agda.ac.ae/docs/default-source/Publications/eda-insight_-us-china-_en.pdf?sfvrsn=2
- Wæver, O. (2015). The theory act: Responsibility and exactitude as seen from securitization. *International Relations*, 29(1), 121-127.
- Yan, S. (2023). China and European Strategic Autonomy. In *China and World Politics in Transition: How China Transforms the World Political Order* (pp. 181-194). Cham: Springer Nature Switzerland.
- Zhang, L. (2016) “‘Reflexive Expectations’ in EU–China Relations: A Media Analysis Approach”, *Journal of Common Market Studies*, 54(2): 463–479.
- Бондаренко, О., & Співак, І. (2019, September 24). Торгівельні війни США і Китаю: наслідки для світової економіки. Експертна платформа. https://expla.bank.gov.ua/expla/news_0110.html

- Brinkmann, M. (2019). *Indirect Instrumentalism about Political Legitimacy* (pp. 175–202). *Moral Philosophy and Politics*.
- Burr, V. (1995). *An introduction to social constructionism* (pp. 31–33). Routledge.
- Buzan, B., & Wæver, O. (2003). *Regions and powers: The Structure of International Security*. Cambridge University Press.
- Buzan, B., Wæver, O., & De Wilde, J. (1998). *Security: A New Framework for Analysis*. Lynne Rienner.
- Chen, X., & Gao, X. (2021). Analysing the EU's collective securitisation moves towards China. *Asia Europe Journal*, 20(2), 195–216. <https://doi.org/10.1007/s10308-021-00640-4>
- Deng, Y. (2021). How China Builds the Credibility of the Belt and Road Initiative. *Journal of Contemporary China*, 1–17. <https://doi.org/10.1080/10670564.2021.1884958>
- Deng, Y. (2022). *China's strategic opportunity : change and revisionism in Chinese foreign policy*. Cambridge University Press.
- EU-China – A strategic outlook. (2019). In <https://commission.europa.eu/system/files/2019-03/communication-eu-china-a-strategic-outlook.pdf>. European Commission.
- EU-China 2020 Strategic Agenda for Cooperation | EEAS. (2013). www.eeas.europa.eu. https://www.eeas.europa.eu/delegations/china/eu-china-2020-strategic-agenda-cooperation_en?s=166
- European Union : consolidated versions of the Treaty on European Union and of the Treaty establishing the European Community. (2007). Office For Official Publications Of The European Communities.
- Fulvio Attinà. (2023). *China and World Politics in Transition* (Y. Feng, Ed.). Springer.
- Hale, T. (2023, June 27). *China's premier criticises west's de-risking drive at "Summer Davos."* www.ft.com. <https://www.ft.com/content/f57b8408-20c9-4e54-802f-0f5cc03f94d9>
- HAMELIN, F. (2010). Renewal of Public Policy via Instrumental Innovation: Implementing Automated Speed Enforcement in France. *Governance*, 23(3), 509–530. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0491.2010.01492.x>

- Holzscheiter, A. (2013). Between Communicative Interaction and Structures of Signification: Discourse Theory and Analysis in International Relations. *International Studies Perspectives*, 15(2), 142–162.
<https://doi.org/10.1111/insp.12005>
- Huafei, Q. (2013). *Contemporary Chinese Foreign Affairs and International Relations*. Current Affairs Press.
- Єфремов, Д. (2021, May 15). *Неосяжні грані “всебічності”*: аналіз важливих положень нової інвестиційної угоди між ЄС та КНР. Українська Асоціація Китаєзнавців.
<https://sinologist.com.ua/yefremov-d-neosyazhni-grani-vsebichnosti-analiz-vazhlyvyh-polozhen-novoyi-investytsijnoyi-ugody-mizh-yes-ta-knr/>
- JOINT COMMUNICATION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL. (2016). In https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/joint_communication_to_the_european_parliament_and_the_council_-_elements_for_a_new_eu_strategy_on_china.pdf. EUROPEAN COMMISSION.
- Jørgensen, M., & Phillips, L. (2002). *Discourse analysis as theory and method*. Sage.
- Julia Palmiano Federer, Pickhardt, J., Lustenberger, P., Altpeter, C., & Abatis, K. (2019). Beyond the Tracks? Reflections on Multitrack Approaches to Peace Processes. *Centre for Humanitarian Dialogue*.
<https://doi.org/10.3929/ethz-b-000389119>
- Kärnfelt, M. (2020, May 25). *Europe’s position in the US-China trade conflict: It’s the exports, stupid | Merics*. Merics.org. <https://merics.org/en/comment/europes-position-us-china-trade-conflict-its-exports-stupid>
- Lederach, J. P. (1997). *Building peace : sustainable reconciliation in divided societies*. United States Institute of Peace Press.
- Liu, K. (2023). America’s decoupling from China narrative: development, determinants, and policy implications. *Journal of Information Technology & Politics*, 1–17.
<https://doi.org/10.1080/19331681.2023.2208105>
- Macron, E. (2024, January 17). *Special Address by Emmanuel Macron*. The World Economic Forum.
<https://www.weforum.org/events/world-economic-forum-annual-meeting-2024/sessions/special-address-by-emmanuel-macron-president-of-france-88aed4046c/>

- Michalski, A., & Pan, Z. (2015). *The EU-China Strategic Partnership Challenges and Prospects in a Changing World*.
- Нін, Ф., & Цянь, Ч. (2019, January 22). *Історія та логіка реформи політичної системи Китаю за 40 років* (О. С. Кіктенко, Ed.). *Sinologist*. <https://sinologist.com.ua/fan-nin-chzhan-tsyany-istoriya-ta-logika-reformy-politychnoyi-systemy-kytayu-za-40-rokiv/>
- Paul, T. V. (2012). *International relations theory and regional transformation* (pp. 107–132). Cambridge University Press.
- Robert Owen Keohane, & Nye, J. S. (1977). *Power and interdependence*. Harpercollins, Cop.
- Scholtz, O. (2022, May 9). *This is Europe*. <https://www.bundeskanzler.de/bk-en/news/address-by-olaf-scholtz-2189412>
- Select Committee on the CCP*. (2023, December 12). [Selectcommitteeontheccp.house.gov](https://selectcommitteeontheccp.house.gov).
<https://selectcommitteeontheccp.house.gov/media/press-releases/select-committee-adopts-proposal-reset-economic-relationship-peoples-republic>
- Stec, G., & Ghiretti, F. (2022). MERICS Europe China 360°. In *Mercator*. <https://merics.org/en>
- Strategy on China of the Government of the Federal Republic of Germany*. (2023). Federal Foreign Office.
<https://www.auswaertiges-amt.de/blob/2608580/49d50fecc479304c3da2e2079c55e106/china-strategie-en-data.pdf>
- von der Leyen, U. (2023, March 30). *on EU-China relations to the Mercator Institute for China Studies and the European Policy Centre*. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_23_2063
- Waltz, K. N. (2010). *Theory of International Politics*. Waveland Press. (Original work published 1979)

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційної роботи

Тема: Формування стратегії Європейського Союзу зі зменшення ризиків (De-risking) у відносинах із Китаєм

Студент: Мосін Прохор Володимирович

Рік навчання, факультет: 4 р.н., ФСНСТ

Науковий керівник: Єфремов Дмитро Петрович, кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних відносин

Рецензент _____

Захищена “ ____ ” червня 2024 р.

Короткий зміст роботи:

Ця робота досліджує процеси сек'юритизації у відносинах між Європейським Союзом та Китаєм, використовуючи теорію сек'юритизації Баррі Бузана Копенгагенської школи. Аналіз фокусується на формуванні нової стратегії ЄС щодо Китаю зі зменшення ризиків. Використовуючи критичний аналіз дискурсу робота досліджує як ключові політичні лідери ЄС ідентифікують загрози з боку Китаю й артикують відповідні наративи, що впливає на формування нової зовнішньої політики. Особливу увагу приділено дискурсу Урсули фон дер Ляєн та підходам Німеччини і Франції у промовах Олафа Шольца та Емманюеля Макрона. Робота демонструє, що ЄС прагне забезпечити економічну безпеку та стратегічну автономію, диверсифікувати ланцюги поставок і тим самим зменшити залежність від Китаю, водночас підтримуючи стабільність та взаємовигідне співробітництво із Пекіном.

Short summary:

This paper examines securitization processes in the relationship between the European Union and China, using the securitization theory of Barry Buzan of the Copenhagen School. The analysis focuses on the formation of a new EU strategy for

China to reduce risks. Using critical discourse analysis, the paper examines how key political leaders of the EU identify threats from China and articulate relevant narratives that influence the formation of a new foreign policy. Special attention is paid to the discourse of Ursula von der Leyen and the approaches of Germany and France in the speeches of Olaf Scholz and Emmanuel Macron. The work demonstrates that the EU seeks to ensure economic security and strategic autonomy, diversify supply chains and thereby reduce dependence on China, while maintaining stability and mutually beneficial cooperation with Beijing.